

NGA RONGO KORERO O PONEKE.

Kiki tonu a Poneke i te Maori i enei ra, kei reira nga iwi katoa o tatou motu. Te take nui nana i kukume te tangata ko nga piri i hangaia nei hei whakahaere i nga whenua — i nga toenga whenua — o te Maori. Kei Poneke a Waikato me te ratou kingi a Mahuta Tawhiao.

I te mea kahore ano a Mahuta kia tae i akiaki nga rangatira i Poneke kia whakamaera tonutia te Pire Poari, heoi ano na te kaha tonu o te Pirimia i tatari ai. Na te Tutanekei ra ano a Mahuta i hari ki Poneke. I tu he powhiri nui mo Mahuta a nga iwi e tau ana ki Poneke. Ko te Heuheu te tumuaki o te huihuinga. Nga rangatira i tu ki te powhiri i a Mahuta ratou ko tona iwi ko Timi Kara, ko Wi Pere, ko Tame Parata, ko Tamahau Mahupuku, ko Hone Paerata, ko Wikitoria Taifoko, te tamahine a Keepa Taifoko, me etahi atu. I whai kupu a Timi Kara ki te kingi kia whakareea nga whakaaro tawhito, nga mahi o nga ra kua pahure ki muri, engari me whakakotahi te whakaaro ki te rapu tikanga hei oranga mo te iwi Maori. I mea a Wi Pere ki a Mahuta e karanga ana ratou i a Mahuta, he rangatira ki te rangatira, ehara i te rangatira ki te kingi. He kupu tauhou te kingi ki te tuinga maori, he kupu mo tawhito, ehara i a tana i te Maori. Hei tona whenua pea whakakīngi ai i a ia. Te waiaata a te Tai Rawhiti ki a Mahuta ko:—

“Ma rinuiri ngi ai te wai o aku kamo,
Tona hekeanga tonu.”

I whakaae a Mahuta ki nga kupu a Timi Kara, inohoki i penei etahi o ana kupu: “Haere atu e aku tupuna! Haere atu e nga rangi! Haere atu e te whenua e tu nei matou! Haere e taku mana! He rangi hou, he marumatauga hou kua tiahia. E kore e mauria nei ki tenei marae nga he o mua, ka timata he rangi hou, he marumatauga hou.” I muri iho ka whakatangitangi te peene a te kingi i te waiaata mo te Kuini: “E te Atua tohungia te Kuini!” Katahi ka timata te rangi, te hongī, ka tututaki nga mate, te aroha mo nga mea kua ngaro atu.

Kei te hapaingia e te Kawanatanga nga piri e rua, te piri tuatahi i whiriwhiri nei e te Kotahitanga ki Rotorua, te piri Kanihera a Waikato. I runga i te tono a Hone Heke kia whakaaeturia te take i whakahaere ai e te Kawanatanga nga piri e rua ka mea te Pirimia e hiahia ana ia ki te hanga i tetahi piri i waeanganui i nga piri e rua. I ki tetahi o nga mema e whakawhirinaki ana te Pirimia ki te kingi o Waikato.

Ki ta matou whakaaro he kaha rawa te whakanui a te Kawanatanga i te kingi o Waikato mehemea nei he kingi nui no te iwi Maori katoa. Apopo whakamanamama ai, pohehe ai a Waikato he tino kingi to ratou kingi. — ERITA.

I mea etahi o nga mema pakeha kahore ratou e pai kia noho he Maori hei rangatira mo te pakeha. I mea a Perciha, te mema o Nepia, mehemea ki te kore te Kawanatanga e tupato ka tino rawakore rawa te iwi Maori. I mea ano a Hone Heke he iwi ahuhenua te Maori, e hiahia ana ratou ki te mabi i o ratou whenua, engari kia takoto pai te ture. Mehe mea ki te kore e ngawari te whakahaere i nga whenua o te Maori ka pa he raruraru, ka rite ki nga wa o mua. Na Hone Heke anake nga kupu maha mo enei take. I hea ra etia atu mema Maori?

TAI-A-PANIWHANIWA.

Kua huihia a Kawhetama, he taone nui no Amerika, e 30,000 nga tangata, e te moma, e te tai a Paniwhaniwha. Ko runga i te montere te tanga o tana taone, otiira e ono maea rawa te haerenga o te tai ki te tauwhenua. E 5000 nga tangata i mate rawa, e 5000 i ora ake, 10,000 kei te noho kore whare kore kai, e 4000 nga whare i tino pakaru, e waru nga tima nunui i pakaru, hui katoa nga moni i ngaro e £3,000,000. I te nui rawa o te tupapaku kīhai i taea te nehu, katahi ka tahuna etahi ki nga rakau ano o nga whare pakaru, 1100 i whioa ki te moma punga ai. He nui nga tupapaku kahore ano kia pae ki uta. He maha o nga tangata i ora ake i porangi i te mate wai.

Te mabi whakariharaha, te mabi tutua na nga tangata tahae, na nga kai pahua. Hei nga po ka haere ki te tangotango i nga kakahu o nga tupapaku ki te kimi moni taonga, ki te unumu i nga mowhiti o nga wahine mate. I whakahaia nga hoi me nga pirihimana ki te tiaki. He mangumangu te iwi kino rawa, e 90 o ratou i puhia e nga pirihimana. Kani rawa te wetiwheti, ka kitea te kinonga o te ngakau o te tangata, o te tangata i hangaia nei e te Atua kia rite ki a ia ano te ahua. E hia ra nga Maori e penei nga whakaaro? Ki ta matou whakaaro kore rawa kia kotahi, he iwi hopohopo te Maori ki te tangata mate, he iwi whakaaro rangatira. “Ko te aroha ki te moni te take o nga kino katoa.”